

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 46:

Forslag til lov om regionale kulturforsøg.

Af kulturministeren (Jytte Hilden).

(Fremsat 25/10 95. Første behandling 1/11 95.

Betænkning 6/12 95).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Margrete Auken (SF):

Jeg ved godt, det er meget at bede Folketinget lytte efter ved en anden behandling så tæt på afslutningen af første halvdel af Tingets samling.

Jeg vil godt fortælle – og især regeringen og Socialdemokratiet – at det, vi er i færd med nu, er at smadre hele Bomholts kulturmodel om forholdet mellem staten og de lokale områder. Det er det, vi er i færd med, og det er foregået med en hast, så nærmest ingen har opdaget det, før ministeren erklærede, at nu var det for sent.

Det begyndte for mit vedkommende, for Folketingets partiers vedkommende – medmindre der altså er foregået nogle andre ting – med en forhandling, som det kaldtes senere hen, men jeg vil kalde det en orientering, i Kulturministeriet, hvor vi fik at vide, at det er et problem, at der ingen forsøgsbestemmelser er i vores love. Det kan være rigtigt nok; det er smart med nogle forsøgsbestemmelser.

Derefter fik vi at vide, da vi spurgte, at der var rimelig opbakning. Der var megen tøven, det skal siges, der var megen tøven. Da vi spurgte, hvordan de kulturelle og kunstneriske organisationer har det med det her, fik vi at vide – og det er altså simpelt hen ikke i overensstemmelse med sandheden, ellers har de skiftet mening siden hen – at de har forståelse for det.

Så får vi sagen herover til en første behandling. Vi får den til høring – det er helt klart, når man sender den ud. Der er mange, der ikke har været klar over det. Jeg tror simpelt hen, at folk ikke har troet deres egne øjne. Folk har vel ikke troet, at en socialdemokratisk ledet regering

simpelt hen eksploderer Bomholts gamle kulturmodel. Man har ikke troet på det, og derfor har man sagt: Det er da meget godt med lidt forsøg.

Men der var da nogle, der studsede over, at forsøget omfattede både Odense og Århus, og at forsøget omfattede både Vestsjællands Amt og Storstrøms Amt. Hvis man så godt efter i bemærkningerne, kunne man se, at derefter skulle København med, og så skulle Aalborg med ind, ja, strengt taget skulle hele landet med ind.

Det, det drejede sig om, var, at alt det, vi sidder og slås med nu f.eks. om egnsteatre osv., kun er spil for galleriet, for det er meningen, at det hele skal trækkes tilbage. Fra nu af er det kun de lokale, der skal afgøre, hvad der skal til, og staten skal bare give bloktilskud.

Så ved jeg godt, at kulturministeren sandsynligvis vil spørge, om vi ikke har tillid til det lokale, om vi ikke tror på folket, og om vi ikke går ind for decentralisering, og med sådanne ord klingende omkring sig er det jo næsten umuligt at sige imod. Det svarer til, at man skal gå ind for børnemishandling eller sådan noget.

Jeg er nødt til at sige, som Bomholt i sin tid sagde: Vi er nødt til at have denne her støtte, hvor staten går ind og hjælper også den smalle kunst lokalt. Det skal ikke foregå ved, at man tvinger nogen til noget. Der vil aldrig blive gennemført noget, som man lokalt ikke ønsker, men der skal være nogle refusionsordninger, så man har denne her snor i, hvad det er, der sker, og sådan at vi er sikre på, at også den smalle kultur får en chance og det ikke kun bliver det helt populære.

Og lad mig sige, at vi har fået det mest alarmerende advarselstegn om, hvad der sker, når det bliver lagt ud som bloktilskud, i folkebibliotekerne. Folkebibliotekerne er meget populære; ikke desto mindre skete der det, da man flyttede dem over til et generelt bloktilskud, at bogkøbet faldt 30 pct. Det er jo, hvad der sker, for så skal de konkurrere med så mange andre ting, hvor man har en masse gode pressionsgrupper, og man har folk, der siger: Hvem tør sige, at vi skal bruge penge til et skilderi i stedet for til en børnehave? Hvem tør sige det? Nej, det gør man ikke.

Jeg tror også, at det bliver sådan efterhånden – for det har amterne ønsket sig – at rammerne eller hegnspælene, for at bruge et ministerielt udtryk, er noget mørnede allerede, men selv hvis de er der, betyder det, at den smalle kultur

får det dårligt. Jeg har dog en fornemmelse af, at vi i starten vil opleve, at det bliver næsten, som det har været i forvejen.

Jeg vil også godt sige, at de forsøg, der er beskrevet fra delområderne, ser sjove nok ud, der er ikke noget dér, men det kunne stort set laves inden for den eksisterende lov; men med de signaler, der kommer, vil vi i løbet af meget kort tid opleve, at det ligger helt ude lokalt.

Og hvorfor er det så ikke godt? Ja, det er det af to grunde ikke. For det første betyder det, at statens engagement i den lokale kultur forsvinder. Staten kommer nu kun til at interessere sig for de store statslige organisationer, som så en gang imellem kan skrive en kronik til ministeren for ligesom at lade, som om at så beskyttet er de da heller ikke, men jeg mener: den var jo altå bare pinlig, den kronik, der handlede om, at man satte sig selv på museum i stedet for at have en levende og skabende kunst.

Derudover kommer der til at ske det, og det er det, som samtlige de deputationer, vi har haft – nu har vi ikke haft så mange, for vi har ikke haft så mange møder; vi har haft to møder, hvor der har været lejlighed til at komme – men samtlige, der er kommet, og samtlige, der har skrevet til os, er meget bekymrede over det her. Der er ingen, der har givet ministeren støtte som generel kunstnerorganisation. Der er nok nogle her og dér, der har sagt: Det er godt med forsøg. Det er vi ikke uenige i, det er godt med forsøg, men sådan som det laves her, synes jeg nok, at vi er i gang med noget helt andet end forsøg.

Den virkelige advarsel kom til os under førstebehandlingen, da ministeren talte om, at dette her var en irreversibel proces. Forleden aften ved et stort møde, kulturministeren holdt herinde, et møde, hvor alle kunstnerorganisationerne var med, og hvor ingen – *ingen* – bakkede forsøget op, holdt ministeren et pædagogisk foredrag om, hvad irreversibelt betød. Og – som om det skulle berolige os – brugte hun eksemplet med spejlægget, og det er mildt sagt den mindste beroligelse, jeg kan få i den her sag, for at sige det negativt. Det er jo et signal til os om, at nu er det sket, venner, nu glemmer vi alt det her. Jeg vil derfor meget opfordre til, hvis man nu hører efter, at man i hvert fald stemmer for vores ændringsforslag, så det bliver et *forsøg*.

Jeg vil godt sige til Socialdemokraterne, at jeg hørte meget høven, både da vi havde vores første møde og også siden hen, men mest i krogene – jeg ved ikke, hvem det er, man er bange for – når det kommer til stykket. Man vil høre lige om

lidt, at det bliver til: I har ikke tillid til det lokale, men vi stoler på det, og det er mægtig godt. Den er her på talerstolen om et lille øjeblik.

Men nu er det sagt. Der er ikke støtte fra de kunstneriske organisationer, og der er ingen grund til at tro andet end det, som Bomholt i sin tid troede: Der skal et statsligt engagement til, hvis man skal klare den smalle kunst.

Og det kan godt være, at man så siger: Vi vil begrænse det her forsøg; men jeg har ikke kunnet høre det. Vi har ikke engang kunnet få en ordentlig evaluering. Der er sat nogle penge af til det, og så har ministeren i et af svarene skrevet til os, at hun går ud fra, at Kunstnerrådet osv. vil have et vågent øje på det. Ja, det gør jeg også, men hvad hjælper et vågent øje, hvis man i forvejen har fået bind for hele systemet og ikke kan røre en finger til noget af det?

Jeg synes, det er en alvorlig sag. Vi vil godt stemme for lovforslaget, hvis vi får garanteret, at det her bliver et forsøg, men sådan, som ministeren har lagt det op, er det nærmest på randen af et sammenbrud for hele den kulturpolitik, der har været ført i 30 år.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Enhedslisten har ikke medlemmer i Kulturudvalget, og derfor er vi ikke berettiget til at lave betækningsbidrag.

Vi har gjort vores stilling til forslaget klar ved førstebehandlingen. Når jeg alligevel vælger at tage ordet her, så er det, fordi det er mere alvorligt, og i lyset af den udvalgsbehandling og den tid, der har været afsat til forslaget, vil vi kraftigt opfordre partierne til at være opmærksomme på forslaget og den kritik, som er rejst.

Vi har stillet et forslag om, at der i begyndelsen af det nye år afholdes en bred høring, der inddrager alle inden for kunst- og kulturlivet, og at den videre behandling af lovforslaget udsættes.

Vi gjorde fra første færd opmærksom på, at omlægningen af kunst- og kulturstøtte til regionerne var principiel og betænkelig. Siden hen har fremtrædende kunstner- og kulturorganisationer ytret samme betænkelighed. En række forskere og kulturpersonligheder har løbende været fremme med samme kritik.

Forslaget om regionale kulturforsøg har uden Folketingets vidende været diskuteret med implicerede regioner. Der er derfor nogle, som har et forspring, og andre, der finder, at de alt for sent er inddraget i dette principielle forsøg.

Mens sommeren satte de fleste ude af spillet, fremkom kulturministeren med tanker, der kunne pege i retning af en omlægning – der blev fra flere sider talt om nyradikalisme, for at bruge teaterchef Morten Grunwalds ord – men først i august bliver kulturordførerne her i Tinget indkaldt, og siden førstebehandlingen har der været to udvalgsmøder. Svarene fra ministeriet til Kulturudvalget har haft mere karakter af hastværk end af saglighed.

Således foreslår vi den omtalte høring ud fra den stigende kritik og betænkelighed, og at det åbenbart først nu er ved at gå op for flere og flere, hvad det er, man er i færd med.

Svaret fra ministeriet lød på, at dette er umuligt på grund af de enkelte regioners forventning. Det kan ikke være således, at saglige, konstruktive og kritiske indvendinger samt opfordringer til at undgå hastværk står under de forventninger, man har i Salling. Jeg er overbevist om, at de gode og kreative kræfter i Salling og i de andre regioner ud fra sagens alvor og principielle betydning vil forstå, at de måtte udskyde eller dæmpe deres forventninger.

På den baggrund stemmer vi imod forslaget. Jeg skal samtidig meddele, at vi også stemmer imod ændringsforslaget fra Socialistisk Folkeparti, idet det godt nok indskrænker forsøgets omfang, men ikke ændrer grundlæggende ved forsøgets karakter: at det netop ikke er et forsøg, men i realiteten er starten på en omlægning af kunst- og kulturstøttemidlerne i en retning, som vi ikke kan støtte.

Kim Behnke (FP):

Fremskridtspartiet er ikke berettiget til at afgive betækningsbidrag til dette lovforslag. Derfor skal jeg her delagtiggøre Folketinget i, hvilken indstilling vi har.

Vi har med dette forslag været vidner til et noget tragikomisk slagsmål mellem de forskellige kulturpaver i Danmark. Den ene råber højere end den anden, den ene mener at have et mere legitimt krav på statens penge end den anden. Men det er jo ikke statens penge, det er skatteydernes penge, som bliver tvangsopkrævet og derefter uddelt til disse såkaldte kulturelle formål.

Det er dansen om den gyldne kalv, det er dansen om at få størst mulig andel i de midler, der bliver udbetalt. Den dans vil vi ikke være med til. Vi mener, at alle disse statslige og offentlige tilskud til kulturlivet skal afvikles, og derfor kan vi, som vi sagde ved førstebehandlingen, ikke støtte forslaget.

Der foreligger så et ændringsforslag fra SF, som prøver at give indtryk af, at man begrænser tingene; men der er ikke tale om, at man fra SF's side også vil have begrænset de midler, der bliver udbetalt. Derfor kan vi ikke støtte ændringsforslaget fra SF, og vi indstiller lovforslaget til forkastelse.

Søren Hansen (S):

Ethvert forsøg risikerer at gå i vasken, og det gør dette forsøg også. Men ethvert forsøg rummer også muligheder, og det gør dette forslag også. Det indeholder bl.a. muligheden for, at vi får nogle flere kulturkroner fra amterne og kommunerne. Det synes jeg nogle af de foregående talere helt og aldeles har glemt. Det rummer også de risici, som bl.a. fru Margrete Auken nævnte herfra, og derfor sagde jeg også ved førstebehandlingen, at det problem skal man være opmærksom på. Det er man opmærksom på også i den evalueringsfase, som følger efter.

Når det så drejer sig om den aktivitet, der er ude omkring, synes jeg, der er grund til at erindre om, hvad der skete på Bornholm for nylig; imod et flertal af befolkningen derovre fik man alligevel rejst et fantastisk kunstmuseum. Og i Esbjerg har man fået Utzon til at tegne et koncerthus, som nu er under opførelse. Det er altså ikke kun i de statslige kontorer og her i Folketinget, at man kan tænke stort og flot kulturpolitisk.

Derfor synes jeg, der er grund til at takke fru Margrete Auken for den sidste del af hendes indlæg, der siger: Vi vil gerne være med til forsøget. Jeg forstår, at dette forsøg efter fru Margrete Aukens vurdering geografisk set er lidt for stort, men forsøget som sådan har altså tilslutning, og det synes jeg der er grund til at hæfte sig ved.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil godt lige først sige til hr. Kim Behnke, at jeg synes, Fremskridtspartiet skulle stemme for det her. Her lægger man pengene ud. Så er det ikke længere kulturpaverne – for nu at bruge hr. Kim Behnkes udtryk – der bestemmer, men så bliver det det, der hedder »folket selv«, og jeg kan fortælle hr. Kim Behnke, at med de erfaringer, vi har fra bibliotekerne, er der gode chancer for, at de går fra kulturen. Så jeg synes, at hr. Kim Behnke i god overensstemmelse med Fremskridtspartiets kulturpolitik skulle stemme for dette her forslag; det er helt på linjen.

Dernæst vil jeg godt sige til hr. Søren Hansen, at vi da sender alle gode ønsker med lovforslaget, når det nu bliver kørt igennem. Vi håber da ikke, det går så galt, som det er blevet sagt.

Jeg vil godt sige, at f.eks. visionen med flere penge fra amterne har jeg ikke meget tiltro til; men det kan da være, det er rigtigt. Når vi f.eks. ser det slagsmål, vi har haft om Langelandsoperaen, så er det jo én af mine store betænkeligheder, må jeg nu sige, for at sige det mildt. En af mine store betænkeligheder har været, om det ingenting ville give, og at fru Ester Larsen, som sidder i amtet, ingenting vil give dér, men ville ind og gaffe 6 mio. kr. herinde. Det er jo da noget, der siger noget om, hvor meget de vil engagere sig, hvis det skal koste noget.

Men o.k., de ønsker er nu heller ikke ødelagt, selv om vi lader være med at vedtage det her stads, for næsten alt det kan laves alligevel. Og havde det bare været det, jeg fik indtryk af, da vi sad derovre – jeg indrømmer gerne min afgrundsdybe, tokkenokkede uvidenhed og uforstand – men det svarer nogenlunde til de oplysninger, jeg fik, så det er jo det, at jeg ikke er snu nok, jeg må tage på mig i den her situation. Og det var heller ingen andre af de folk, der meldte sig i starten, først til allersidst.

Men vi kunne jo godt gå ind og sige: Kan vi ikke inden for nogle bestemte områder, som vi søger om, få lov til at lave noget her på det og det område? Jo, siger vi så, det ser sådan set meget fornuftigt ud. Vi vil godt løse de meget stramme bindinger, der er i vores refusionsbestemmelser.

Jeg må indrømme min dybe uvidenhed her. Jeg troede, det var det, det drejede sig om. Ja, jeg troede, det var det, det drejede sig om. Og så hører jeg nu og igennem de behandlinger, vi har haft her, og de udtalelser, der har været – og jeg har ikke hørt én lyd fra ministeren om, at det ikke var det – at det er et spørgsmål om, at nu trækker staten sig altså tilbage. Det er dér, jeg har min bekymring. Staten trækker sig tilbage, og så har vi nogle store projekter – nej, det vil jeg ikke kalde dem, men store museer, efter at Det Kongelige Teater også kom på museum, så er det store museer – som vi så hælder pengene i, og så lader vi resten køre i kraft af bloktilskud. Jeg har ikke fået nogen garanti for noget andet. Jeg har hørt hr. Søren Hansens bekymringer før og deler dem, men mener ikke, han har så forfærdelig meget at have sin tryk i i den her sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Søren Hansen (S):

Der er ikke tale om, at staten trækker sig tilbage. For det første er armslængdeprincippet klart markeret i lovforslaget. For det andet spares der ikke én eneste krone, tværtimod bruges der lidt ekstra i kraft af forsøget. Og for det tredje er der sat det, der kaldes hegnspæle, omkring sagen, sådan at kroner til kunst og kultur ikke kan bruges til andet end kunst og kultur.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg er ikke beroliget endnu, og jeg vil godt sige, at vi ikke har fået ordentlig klarhed over, hvad den her armslængde kommer til at betyde andet end som en besværgelse.

Vi har lagt mærke til, at amterne har bedt om også at få hegnspælene væk. Jeg ved godt, at man har sagt, at det skal de ikke, men der er ikke noget sted i det, der er oplægget, hvor der er garanti for det.

Og jeg vil egentlig godt spørge hr. Søren Hansen: Når nu egnsteaterloven kommer igen, vil den så gælde på de betingelser, der er sat i egnsteaterloven i forsøgsområderne?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§ 1 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslaget forkastedes, idet 9 stemte for, 118 imod.

§§ 2-8 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 58: Forslag til lov om ændring af lov om Ørestaden m.v.

Af finansministeren (Mogens Lykketoft).
(Fremsat 8/11 95. Første behandling 23/11 95. Betænkning 6/12 95).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden behandling af lovforslag nr. L 12: Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension og forskellige andre love. (Forhøjelse m.v. af ATP-bidrag af dagpenge og kursusgodtgørelse m.v., regulering samt frivillig indbetaling af bidrag).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 4/10 95. Første behandling 24/10 95. Betænkning 8/12 95).

Der var stillet 12 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Lars Løkke Rasmussen (V):

Jeg vil godt på Venstres vegne tilkendegive, at vi kan støtte det ændringsforslag, som nu ligger fra regeringen om at fjerne den årlige satsregulering af ATP-bidraget. Når vi kan støtte det, hænger det naturligvis sammen med, at med det ændringsforslag fjerner man én, men også kun én af de meget uheldige virkninger, der er af dette lovforslag i form af, at der væltes yderligere omkostninger over på erhvervslivet.

Men når det er sagt, bliver jeg nødt til også at sige, at Venstre fortsat ikke kan medvirke til fremme af dette lovforslag, som jo fundamentalt ændrer ATP fra at være en tillægspensionsordning for personer på arbejdsmarkedet til nu at være en social foranstaltning, der også kommer til at omfatte en personkreds, som er helt uden tilknytning til arbejdsmarkedet.

Vi er også fortsat kraftigt modstandere af tanken om, at ATP-bidraget for arbejdsløse m.fl. skal fordobles. Det fremmer nogle incitamerter, som er helt forkerte også i forhold til det, vi har forstået er regeringens politik, nemlig at få folk til at være aktivt jobsøgende.

Hvis lovforslaget vedtages, som det ligger nu, vil det betyde, at f.eks. en person, der er 20 år nu, som går på pension i år 2044, og som har været arbejdsløs det halve liv, vil modtage 42.000 kr. mere i ATP-ydelse end en person, der har været i arbejde i hele den mellemliggende periode. Det er helt forkert, og det modvirker det, vi forstod var regeringens intentioner, når vi snakker beskæftigelsespolitik.

Jeg vil også gerne her understrege det helt forkerte incitament, der ligger i, at folk, der går på efterløn, nu fortsat kan foretage frivillige ATP-indbetalinger. Det betyder for det første, at der sker en omfordeling fra de unge i ATP-systemet til de ældre i ATP-systemet, og det er helt i strid med det, der i hvert fald er Venstres grundholdning, nemlig at en tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet er noget, man skal spare op til, og ikke noget, man skal spare op af.

Så Venstre kan fortsat ikke medvirke til fremme af hovedforslaget.

Aage Frandsen (SF):

Som jeg tilkendegav på SF's vegne ved første behandling af lovforslaget, kunne vi støtte det, som det forelå dér, selv om vi godt kunne finde nogle ting i det, som vi kunne forestille os endnu bedre. Men det betyder så også, at i forhold